

ODSŁONIĆ TWARZ CHRYSZTUSA

JESTEM Z WAMI

Poradnik metodyczny
do nauki religii dla klasy II gimnazjum

Wydawnictwo WAM • Księża Jezuici
Kraków 2013

Wprowadzenie

Podręcznik ucznia do gimnazjum do klasy II i poradnik metodyczny dla katechety pt. tytułem „Jestem z wami” z serii „Odsłonić twarz Chrystusa” powstał w oparciu o nową „Podstawę programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” oraz „Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach” z 2010 roku.

We wprowadzeniu do poradnika metodycznego dla klasy I gimnazjum wyjaśniliśmy, że tytuł całej serii dla trzech klas gimnazjum został zawarty w słowach „Odsłonić twarz Chrystusa”. Wyraża on nadzieję, że zaproponowana w podręczniku treść i praca ucznia stwarza szansę coraz lepszego odkrywania przez młodego człowieka prawdziwego Oblicza Chrystusa, które go zafascynuje i skłoni do odpowiedzi w postaci pogłębionej przyjaźni z Jezusem Chrystusem.

Podręcznik do klasy II nosi tytuł „Jestem z wami”, aby przypomnieć uczniom o obecności i działaniu Boga w życiu człowieka. Na tę prawdę wskazuje już sama graficzna strona okładki. Treść zawarta w podręczniku ma pomóc uczniom odkryć obecność Chrystusa w ich życiu. Człowiek został stworzony do zjednoczenia z Bogiem i tylko w Bogu odnajdzie szczęście. Drogą do zjednoczenia z Bogiem jest wspólnota, w którą Bóg wprowadza człowieka od początku jego istnienia. Bez tej wspólnoty nikt nie może się rozwijać, ani nie osiągnie pełni człowieczeństwa.

Bóg obdarzył człowieka wolnością, ale człowiek – po grzechu – musi się nauczyć na nowo z tego daru korzystać. Jezus, nauczając, ukazał człowiekowi jego cel (królestwo Boże) i drogę prowadzącą do tego celu. Jezus, Bóg Wcielony, Syn Boży sam przeszedł tę drogę jako pierwszy. „To On przywraca zjednoczenie z Bogiem przez swoje paschalne dzieło”¹. Wybawił nas z niewoli grzechu przez swoją śmierć i zmartwychwstanie. Nie opuścił nas, jest z nami w szczególnych znakach (sakramentach), uczy, jak żyć i prowadzi do Ojca w swoim Kościele. Na tej drodze Bóg daje nam swoje drogowskazy (przykazania). W ich świetle widzimy troskę Boga o człowieka i właściwą odpowiedź daną Bogu.

Podobnie jak w poprzednim roku tak i w tym, katecheta otrzymuje scenariusze katechez poświęconych liturgii, które zostały zamieszczone w jednym rozdziale na końcu podręcznika, aby katecheta mógł do nich sięgnąć w odpowiednim czasie i wprowadzić uczniów w kolejne okresy i uroczystości roku liturgicznego.

¹ Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*, Kraków 2010, s. 119.

Zasadniczym celem katechezy, jaki pragniemy osiągać przy pomocy opracowanego podręcznika ucznia, jest uświadomienie młodzieży – z wszystkimi tego konsekwencjami – że „człowiek nie może zrozumieć siebie i świata bez Jezusa Chrystusa”², że tylko osobiste zaangażowanie wiary w relacjach z Chrystusem otwiera człowieka na źródło prawdziwego rozwoju. Nie da się tego osiągnąć bez modlitwy i katechezy opartej na Biblii jako objawionym słowie Bożym. Wprawdzie także w szkole na języku polskim dzieci zapoznają się z tekstami biblijnymi albo religijnymi dziełami sztuki, ale nie zajmują się nimi jako treściami objawionymi. Tu właśnie tkwi zasadnicza różnica między katechizowaniem a nauczaniem innych przedmiotów szkolnych, nawet jeśli są to lekcje wychowawcze. Na katechezie musi być miejsce na przygotowanie modlitwy (wspólnej i osobistej) oraz na rozważanie słowa Bożego.

Pragniemy także zwrócić uwagę na różnicę w stosowaniu różnych metod w nauczaniu większości przedmiotów szkolnych a ich przydatnością na katechezie. Różnica ta wynika ze świadomości celu, do którego zmierzamy. Cel ogólny, jak już powiedzieliśmy wyżej, to budowanie więzi z Bogiem. Natomiast szczegółowy kryje się w tym, co zamierzamy osiągnąć podczas danej konkretnej katechezy. Kolejną istotną sprawą decydującą o wyborze metody dydaktycznej jest także znajomość grupy, z którą będziemy pracować, młodzieży, z którą się spotkamy. Dostrzeżenie, co uczniowie pomyślą, jak zareagują na nasze działania, a nie zakładanie jak my chcielibyśmy, aby myśleli i reagowali. Chodzi o świadomość, wyobrażenie sobie, jak naprawdę jest lub będzie. Częstość bowiem błędem katechetów jest myślenie życzeniowe, nie liczące się z realiami.

PORADNIK METODYCZNY

Jako pomoc dla katechety – podobnie jak w poradniku do klasy I – przygotowane zostały krótkie „Wprowadzenia dla katechety” zawierające podstawowe informacje na temat treści danej jednostki tematycznej. Zostały one umieszczone na dołączonej do niniejszego poradnika metodycznego płycie CD. Tam znajdzie także katecheta plan dydaktyczny (w tabeli) i materiały do wydruku.

Każdy scenariusz lekcyjny w poradniku jest poprzedzony spisem pomocy i materiałów potrzebnych do przeprowadzenia katechezy. W scenariuszach katecheza znajdzie opracowane dydaktycznie i treściowo jednostki lekcyjne. Scenariusze są podzielone na część wstępną, zasadniczą i podsumowanie. Klucze do poszczególnych zadań z podręcznika ucznia wyróżnione są w scenariuszu specjalną czcionką.

Zakładamy, że każdy uczeń będzie obowiązkowo prowadził zeszyt do religii kontrolowany przez katechetę.

Wszelkie sprawdziany wiadomości po poszczególnych rozdziałach znajdzie katecheta w „Materiałach do wydruku” na płycie CD.

2 Jan Paweł II, Przemówienie na Placu Zwycięstwa w Warszawie, 2 czerwca 1978.

Pragniemy podkreślić szczególnie rodzaj korelacji poradnika metodycznego z podręcznikiem ucznia. Poradnik zgodnie z intencją zespołu redakcyjnego ma być szczególnym rodzajem pomocy, która ma ułatwić katechecie prowadzenie uczniów do dojrzałej wiary.

PODRĘCZNIK UCZNIĄ

Praca ucznia z podręcznikiem pod kierunkiem katechety ma przede wszystkim pomóc uczniom w zdobywaniu umiejętności krytycznego myślenia i wyciągania wniosków, a także w rozszerzaniu i porządkowaniu swojego poglądu na świat i życie – w świetle wiary Kościoła katolickiego, czyli pomóc w drodze do dojrzałości chrześcijańskiej.

Schemat każdej jednostki podręcznika dla klasy II gimnazjum, podobnie jak ma to miejsce w podręczniku ucznia dla klasy I, składa się z następujących części:

- **Teksty** – Pismo Święte, dokumenty Kościoła, dzieła literackie (proza i poezja), artykuły teologiczne i prasowe; są to bardzo interesujące teksty (przykłady, opowiadania mądrościowe) dalekie od akademickiego wykładu.

- **„Pytania i zadania”** – stanowią propozycje różnorodnych ćwiczeń (ustnych i pisemnych), których wykonanie prowadzi uczniów do samodzielnego zrozumienia tekstów biblijnych, treści religijnych i w ogóle do pełniejszego zrozumienia świata i siebie; ćwiczenia te zasadniczo różnią się od tych, które dotychczas mieli do dyspozycji katecheci: są dydaktycznie dostosowane do potrzeb współczesnej szkoły.

- **„Zadanie dodatkowe”** – wykonują uczniowie, którzy chcą samodzielnie pogłębić swoją wiedzę religijną i zasłużyć na ocenę celującą.

- Pod hasłem **„Jak sądzisz?”** znajdzie uczeń i katecheta ciekawe pytania i problemy do dyskusji (często tzw. pytania kluczowe, które stawiają problem w szerszym kontekście).

- Myśli pomocne w osobistym i wspólnym rozważeniu najistotniejszych treści katechezy oraz teksty modlitw zamieszczone zostały pod hasłem **„Refleksja i modlitwa”**.

- Wskazówki dla uczniów pragnących pogłębiać swoją przyjaźń z Jezusem znajdują się pod hasłem **„Jeśli chcesz...”**. Treści te mają pomóc chętnym m.in. w osobistej pracy nad sobą, są jakby “przewodnikiem w drodze duchowej” młodego człowieka. Dla chętnych zalecany jest zeszyt **„Myśli”**, który nie podlega sprawdzaniu ani ocenie ze strony katechety, chociaż oczywiście uczeń może podzielić się swoimi przemyśleniami z katechetą.

- Nowopoznane terminy zostały wyróżnione i umieszczone w **„Słowniku”**, który znajduje się w zakończeniu każdego tematu oraz (zbiorczo) na końcu podręcznika.

- Synteza treści każdej jednostki zebrana została w formie notatki w rubryce nawiązującej graficznie do SMS-a lub e-maila: „**Masz wiadomość!**”.

Na końcu podręcznika znajduje się „**Kalendarium**” wybranych wydarzeń i procesów historycznych dotyczących szczególnie historii Kościoła w Europie i Polsce w zakresie czasowym związanym z treściami programowymi.

Całościowy układ treści i zadań sprzyja zdobywaniu przez uczniów umiejętności niezbędnych podczas egzaminu gimnazjalnego i na następnych etapach nauczania, m. in. analizy i interpretacji tekstów literackich (w tym lektur szkolnych), czytania ze zrozumieniem, interpretacji dzieł malarskich, różnych form wypowiedzi ustnych i pisemnych. W ten sposób podręcznik dla ucznia, który proponujemy, spełnia równocześnie wymogi dydaktyczne języka polskiego.

Strona graficzna podręcznika ucznia nawiązuje do bliskiej uczniom formy stron internetowych: ikonki i okienka porządkują treści i sprzyjają znajdowaniu potrzebnych informacji. Podręcznik zawiera również wiele zdjęć, reprodukcji dzieł sztuki, map, plakatów, które nie tylko ułatwiają zapamiętanie treści, ale poszerzają wiedzę o kulturze i uczą wrażliwości na piękno.

Komiksowe rysunki natomiast nawiązujące do sytuacji z życia codziennego są znakomitą ilustracją treści katechez w żartobliwej formie.

Autorzy podręcznika starają się mówić o sprawach religijnych językiem prostym, zrozumiałym, bez nadużywania terminów teologicznych czy podawania ich bez wyjaśnienia. Tam, gdzie szczególnie zależy autorom na budowaniu relacji między Bogiem a uczniem, nie unikają nawet pewnej inkulturacji, która jest niezbędna, by młody człowiek zrozumiał, że Bogu zależy na ludziach takich, jakimi są w danym kontekście kulturowym.